

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska
Sędziowie:	SA Krystyna Smaga (spr.) SA Bogdan Świerk
Protokolant: st.sekr.sądowy Urszula Goluch-Nikanowicz	

po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2013 r. w Lublinie

sprawy ze skargi D. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 20 czerwca 2012 roku wydanym w sprawie III AUa 457/12

w przedmiocie wypłaty emerytury

I. zmienia częściowo: wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 20 czerwca 2012 roku wydany w sprawie III AUa 457/12 oraz wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 7 lutego 2012 roku wydany w sprawie VII U 1299/12 oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. z dnia 6 października 2011 roku znak (...) - 1/20/E i ustala D. L. prawo do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 roku oraz zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. na rzecz D. L. kwotę 30 (trzydzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

II. wniosek o wypłatę odsetek przekazuje do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L..

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 czerwca 2012 r Sąd Apelacyjny w Lublinie oddalił apelację wnioskodawczyni D. L. od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 7 lutego 2012 r. Wyrokiem tym Sąd Okręgowy oddalił odwołanie wnioskodawczyni od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. z dnia 6 października 2011 r, wstrzymującej wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 r.

W skardze z dnia 7 grudnia 2012 r skarżąca wiośla o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie. Domagała się uchylenia orzeczenia i decyzji wstrzymującej wypłatę emerytury oraz nakazanie organowi rentowemu wypłatę zawieszanej emerytury od 1 października 2011 r za cały okres zawieszenia do 31 maja 2012 r (do dnia rozwiązania umowy o pracę) wraz z odsetkami. Podniosła, że podstawą skargi o wznowienie postępowania jest wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r w sprawie sygn. K 2/12 (Dz. U. z 22 listopada 2012 r, poz. 1285), w którym uznano za niezgodne z Konstytucją przepisy wstrzymujące wypłatę emerytury osobom, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r i jednocześnie nie musiały rozwiązać stosunku pracy aby otrzymać świadczenie.

Sąd Apelacyjny ustalił co następuje:

Wnioskodawczyni D. L. nabyła prawo do emerytury od dnia 1 kwietnia 2009 r. W tej dacie była zatrudniona w (...) SA z siedzibą w L.. Decyzją z dnia 6 października 2011 r pozwany organ rentowy wstrzymał wnioskodawczyni wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 r, z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia.

Wyrokiem z dnia 7 lutego 2012 r, wydanym w sprawie VII U 1299/12 Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie oddalił odwołanie od decyzji, wskazując jako podstawę rozstrzygnięcia art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r Nr 153, poz. 1227 ze zm.). Zgodnie z treścią tego przepisu prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. W ocenie Sądu Okręgowego kontynuowanie zatrudnienia u dotychczasowego pracodawcy nie miało wpływu na nabycie prawa do emerytury, jednakże realizacja tego prawa ulegała zawieszeniu w razie kontynuowania zatrudnienia po nabyciu prawa do emerytury, niezależnie od wysokości uzyskiwanego przychodu ze stosunku pracy. Dopiero rozwiązanie stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą umożliwiało wypłatę świadczenia. Sąd Okręgowy przywołał wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 lutego 2006 r, zgodnie z którym przepis art. 103 ust. 2a (o identycznym brzmieniu jak przepis art. 103a) cytowanej ustawy jest zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 i art. 67 ust. 1 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 30, art. 65 ust. 1, art. 70 ust. 5 i art. 73 Konstytucji.

Na skutek apelacji wnioskodawczyni Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z dnia 20 czerwca 2012 r, wydanym w sprawie III AUa 457/12 oddalił apelację, dzielając ustalenia faktyczne jak i wywody prawne poczynione przez Sąd Okręgowy.

Następnie wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r Nr 153, poz. 1227 ze zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W oparciu o poczynione ustalenia Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Złożona przez D. L. skarga o wznowienie postępowania jest dopuszczalna. Zgodnie z treścią art. 401¹ kpc można żądać wznowienia postępowania w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie. W świetle art. 407 § 2 kpc w sytuacji określonej w art. 401¹ kpc, skargę o wznowienie wnosi się w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Wnioskodawczyni wniosła skargę w wymaganym terminie, jak również wskazała podstawę warunkującą jej dopuszczalność.

Podstawę orzeczenia wydanego w sprawie wnioskodawczyni stanowił art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Badając zgodność z Konstytucją przepisu art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, Trybunał Konstytucyjny powiązał treść tego przepisu z treścią art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wskazując że przepisy te nie znajdują zastosowania do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy.

Oceniając skutki swojego wyroku Trybunał wypowiedział się, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury, nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r do 31 grudnia 2010 r. W stosunku do tych osób przepis art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych, w zakresie w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emeryturach i rentach z FUS, utracił moc z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw, czyli z dniem 22 listopada 2012 r (Dz. U. z 2012 r, poz. 1285).

W świetle art. 190 ust. 1 Konstytucji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Utrata mocy obowiązującej przepisu z powodu jego niezgodności z Konstytucją oznacza, że przepis ten nie może być stosowany poczynając od daty jego uchwalenia. Wyrok Trybunału ma skutki retroaktywne, a przez to zachodzi konieczność ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem już niekonstytucyjnego przepisu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008 r, V CO 43/08 Lex nr 564856, wyrok z dnia 21 listopada 2006 r, II PK 42/06 Lex nr 950622).

Art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych stanowi, że do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy, o której mowa w art. 6, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, poczynając od dnia 1 października 2011 r. Z kolei wymieniony art. 6 pkt 2 dodał po art. 103, art. 103a w brzmieniu „prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego”. Art. 28 cytowanej ustawy uchwalony został w dniu 16 grudnia 2010 r, zatem od tej daty został wyrugowany z porządku prawnego, z powodu jego niezgodności z art. 2 Konstytucji ale, jak wynika z orzeczenia Trybunału, tylko w stosunku do osób, które nabyły prawo do emerytury w przedziale czasowym od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2012 r - bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Przy czym warunek rozwiązania stosunku pracy nie obejmował samego nabycia prawa do emerytury ale był warunkiem wypłaty świadczenia.

W stosunku do ubezpieczonych objętych rozstrzygnięciem Trybunału należy zatem dokonać rekonstrukcji stanu prawnego, powracając do stanu jaki obowiązywał zanim do ustawy o emeryturach i rentach z FUS został dodany art. 103a. Przed wprowadzeniem tego przepisu nie istniał wymóg rozwiązania stosunku pracy celem realizacji prawa do emerytury. Ustawą z dnia 21 listopada 2008 r o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507) uchylony został z dniem 8 stycznia 2009 r przepis art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS (art. 37 pkt 5b ustawy). Przepis ten stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Od dnia 1 stycznia 2011 r przepis ten ponownie został wprowadzony do ustawy o emeryturach i rentach z FUS jako art. 103a - z mocy art. 6 pkt 2 w związku z art. 30 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych.

Ubezpieczonym, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r do 31 grudnia 2010 r była wypłacana emerytura, mimo kontynuowania zatrudnienia u pracodawcy, na rzecz którego wykonywali je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, gdyż nie obowiązywały w tym zakresie żadne ograniczenia. W związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego prawo do wypłaty emerytury dla tej grupy ubezpieczonych zostało zachowane.

Z mocy art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach znajdował zastosowanie do emerytur przyznanych przed dniem jego wejścia w życie - poczynając od dnia

1 października 2011 r, dlatego też od tej daty organ rentowy wstrzymał wnioskodawczyni wypłatę emerytury. Tym samym od tej daty wnioskodawczyni zachowała prawo do wypłaty tego świadczenia.

Uwzględniając skargę o wznowienie postępowania Sąd Apelacyjny na mocy art. 412 § 2 kpc zmienił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego i wyrok Sądu Okręgowego oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i ustalił skarżącej prawo do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 r.

Wobec uwzględnienia skargi Sąd Apelacyjny na mocy art. 109 § 1 kpc zasądził od pozwanego organu rentowego na rzecz wnioskodawczyni poniesione w sprawie III AUa 457/12 koszty postępowania apelacyjnego (opłatę od apelacji).

Natomiast wniosek o ustalenie prawa do odsetek został przekazany do rozpoznania pozwanemu organowi rentowemu w trybie art. 477¹⁰ § 2 kpc, zgodnie z którym jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nierozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu.

Zauważyć należy, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie. Jeżeli zatem po wniesieniu odwołania zostanie zgłoszone nowe żądanie, to sąd nie może go rozpoznać ale jest zobowiązany przekazać żądanie do rozpoznania organowi rentowemu (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 1999 r, II UKN 622/98 OSNP 2000/15/591 oraz z dnia 26 maja 2011 r, II UK 360/10 Lex nr 901610). Decyzja będąca przedmiotem postępowania odwoławczego w niniejszej sprawie nie zawierała rozstrzygnięcia o odsetkach, stąd też żądanie ustalenia prawa do odsetek należało przekazać organowi rentowemu do rozpoznania.